

ACC. N:R. N. 7224 : 1-6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Lonesson
Härad: Frosta Adress: Äsjinge
Socken: Ö. Äsjinge Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar på fråget. N: 11

It. II: 8. 11

Idrot med rundskära eller snedväggig skära.

Gamla väggar.

Väggarnes utseende

Idrotväggar i bader.

Andra hus med knutbåkar.

Hus av slaner.

Skriv endast på denna sida!

Exp. 4. 6.

ACC. N:R

No. 7224 : 1

Landskap: Skåne Upptecknat av: Amelie Smedson
Härad: Frosta Adress: Åsbyinge
Socken: Ö. Åsbyinge Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sådana hus, och väggar, kallas här bålavägga. Hus, eller badar, som uppfördes av stockar, och timrats av enkla bräder, eller runda stenar eller trä kallades bålahus, senare en ändring till bålahus, troligen på grund av klumpighet, eller rakant ihop timrat. I de gamla gårdarne förekom ju bålavägga, de kallades även av gamla fjelavägg. De var sådana väggar, som var mellan en luga och bada, eller in till en port. På gamla ställe var ju alltid port, så i porten var stollen vid ena sidan, och i flera fall svinkhus vid andra. Så var det till Olof Mils nr 9, där var bålavägg vid båda sidor. Sådana bålavägga spikades inte, de s. k. släbbades ihop. Vid hörnerna var ju stolpa, de var för de mästa ske i de gamla husen. De skalar alltid en gammaldags hörnred var bättre än mur. Så var där ju fordrä, och tvärträ uppe vid. Husen var ju alltid låga. Antingen var bräderna, fjelarna på tvären eller på längden. De var grova, breda bräder, riktiga plankor.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

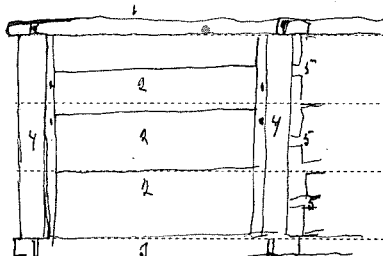
M. 7224: 2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Lönestam
 Härad: Frösta Adress: Sjövinge
 Socken: Sjövinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På den enkla teckningen, var träkräset, sammanfogat med hånträen 4 med en tapp som gick in i den andra. I bland drevs en träskita i genom den tappens. Mitt på väggen var en stolpe 4, så bräderna var isatta på halva väggen. I stolparnes var en ränna, skära: så bräderna löj i den. Men de var ju även så, att bräderna sattes i som 5, bet en sådan tapp på brädan drevs i stolpen. Men så var ju bälavägga emellan, höggels och koge, i blån var bräderna lösa där. Di väggarne var, i regel, inte så tätta, bräderna stöt ej så tätt i höjn som på en yttrevägg. Här ute på nr 7, stökulas var bälaväggar, den hängen till norr som han hade så den var bälavägga, men de var grova bräder, så di väggarne var starkare än nyare bräder.

Men tror jag ej här finns sådana, för di ruder och bygger om, så di får större, högre, och mera tidsenliga hus. De var en urgemanat typ av väggar

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 7224:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Lomesson
 Härad: Frosta Adress: Åsyringe
 Socken: O. Åsyringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Enkelt upptecknade lader förekom mera förr, än nu. De beror dels att di hade mera höskärd förr. Nu förekommer mera med enkla lader vid di större massarna. Ett sådant hus kunde timras i hop utan spik. Grova trä eller stockar högs stätta, husets storlek blev efter stockens längd. Där var inga stolpar i mån hörna, de var endast vid en öppning till ingång. I var hörna lades stockarna, stockändarna över varandra. Där högs en skära i ene stocken så den andra stockändan gick ner i den skäran. Så jämnades den stocken något, eller i så fall högs skären så att stockarna kom att ligga fält. Stockändarne i hörnerna, var ingen viktig sak om di var med olika mått om varandra. På så sätt lades om varandra till en viss höjd. Vid ingången som mest var i en hörna berende på att de gick att placera mer i ladan, var ju trä, så satta att två stogs ner i jorden intill varandra. // //

Emellan dem lades stockarna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7224: 4

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Tonessen
 Härad: Fresta Adress: Åsänge
 Socken: Åsänge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sådana husstyper är, och har varit mest brukliga som höladar och dylikt.
 Men båteräggarna de var en gammal typ som di hade i husen förr.
 De kunde ju vara båda dessa om haken var på översidan eller undersidan.
 Om de helst var på undersidan, så lades ju andra träet i de haken.
 Men för att de skulle bli jämt fick antingen de slättas, eller ett hak.
 så di kunde alla bli tätta i hej. Di som rakant slogs upp var ju inte
 så roga om de blev tätta. Blev där för stor öppningar fick di ju fylla med
 slaner. Di kunde ju även slå upp sådana hemma till vedbod eller till
 hö eller halm. Om di inte var så tätta gick de ändå.
 Senare har di byggt sådana lader, och även hemma slår di upp lader av
 klusna slaner. De förekommer ju mycket vid fermosar med sådana la-
 der. Men de blir ju så, att där är hörnstolpar och tvärträ uppe vid
 så spikas slanerna på. De samma när di slår upp lader hemmasid.
 Di är ju inte höga, och med något sluttande tak.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7224:5

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annelle Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Åslinge
 Socken: Åslinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

De har alltid varit ett bruk, att småbrukare satt upp luder, i bland flera stycken. Di har använts dels till vedbod eller att ha redskap i, dels om sommaren smädjur. De är i regel blivna granslanor till dem. Di först bester är ju ält, och långt innan 50-talet. Di var ju mest av annat träslag, här var inte så gott om grans då. Di gamle husen var alltid starkare, di tog grovare och bättre trä. Den senare typen har då beagnat i mitt minne, så den var med långt innan 1900.

De knutformerna, så väl som andra byggnadsformer har mycket sitt ursprung från gårdarne. Där bruka di med lader för i tiden, och hus för redskap och dylikt. Så i från de större gårdarna har mycket kommit. Di hade ängsmark, och torvmosse långt utlagset, så di hade lader i utägena. Så kom typerna till hogvassställen, (som hörde till herregård) sen till andra, och så allt mer i bygden. Numera går di ju bort, di blir ersatta med hus efter nyare tid. Men luderna är mycket i bruk här i Åslinge.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

N. 7224:6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Larsson
 Härad: Frosta Adress: Åsänge
 Socken: Ö. Åsänge Berättat av: Lenn Ljöstedt
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1850 i Fläby förs.

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ljöstedt var född i Osbyholm, han talade ju ofta om de herrgårdarne där. Hans far gick ju till gården, så Ljöstedt var väl fördragen med allt. Gårdarne hade äger vidsträckt omkring, så de hade husdjurer av många slag. De hade lader och sadelskapsbodar av beskriven typ.

De var en typ som hade varit innan Ljöstedts tid, och även sen, så de hade varit långt innan 1850. Vid gårdar var ju alltid huggedräng, så han med hjälp av andra satte ju upp sädarna. Så att många typer har sträckt sig från gårdarne och till allmogem.

Här var många som varit vid herrgårdar som var skickliga i träarbete, de hade varit med om sådant. De tog typen efter gårdarne, därav har här mycket i förändring kommit. Här var gott om bokskogar som kronan och herrgårdarne ägde, de var snart galtrat ut trädet till ett sådant hus.

Skriv endast på denna sida!